

Don Kamilo ta Bataioa (*)

Egun batez, don Kamilo eskallera batera igota zegoen, San Jose'ren irudiari koroia garbitzen, argi-argi utzii naiean; ta orra, gizon bat eta bi emakume elizan sartzen dirala. Aietako bat, Pepeno'ren emaztea zan (1). Buruja jiratuta galde egin zien etor-berrieri ea zer nai zuten. —Bada emen zerbait, bataio-bearra duena, erantzun zuen gizonak. Eta emakume batak pardel bat erakutsi zuen, aurtxo bat barruan zeukala. —Nork egiña da ori? don Kamilo'k galdetu zuen, eskalleratik jetxiaz. —Nik, erantzun zuen Pepone'ren emazteak. —Zure senarrarekin ala? —Ez, zurekin! Ara bestea berriz! Zer uste duzu, zuk? egin zuen arrek, asarre bizian. —Ez dago asarretzeko zerik, esan zuen don Kamilo'k, sakristiara zijoala; zerbait entzunik nagc ni, zuen partidu orretan maitasun librea edo onartzen duzutela ta... Aldare-aurretik igaroaz, burua makurtu ba begi-keiñu bat egin zion Jesusi. —Aditu al duzu? esan zion aopean ta bere poza ezin gorderik, ziri ederra sartu diet orain Jainkogabe petral oieri, bai orixe! —Ez esan astakeririk, don Kamilo! erantzun zion Kristo'k suminduta. Jainkogabe izan balira ez zuten beren aurtxo ba-taiatzera ekarriko. Pepone'ren emazteak masailleko bat eman balizu, ondo merezia zenduen bai. —Pepone'ren emazteak arpegian ikutu baldin ba-nindu, nik iru oik batean garrondotik eldu eta... —Eta, zer? galdetu zuen Kristo'k, zorrotz. —Ba... deus ez; esateagatik esan dut, erantzun zuen don Kamilok presaka ta jeikiaz. —Kontuz ibilli, don Kamilo!

Gero, bear bezela jantzita bataio-ontzira urreratu zan. —Nola jarririko diogu izena? galdetu zion Pepone'ren andreari. —Lenin, Li-

(*) "Mondo piccolo. Don Camilo" italieraz idatzitako liburutik.

(1) Gogora gaitezen Pepone erriko komunista-alderdiko buru, ta bertako alkate zala (itzulg. oarra).

bero, Antonio, erantzun zuen onek. —Orrela bada, joan zaitezte Errusia'ra, an bataiatu dezaten, esan zuen, geldi-geldi, don Kamilo'k ontzia estaliaz. Talo-pala ainbateko eskuak zituen apaizak, eta iru lagunak, txintik atera gabe, irten ziran elizatik. Don Kamilo orduan sakristia aldetik izkutuka joaten saiatu zan, baiña Kristo'ren bozak gera-azi zuen. —Don Kamilo, orain bai dollorkeri aundia egin duzula! Tira, lagun oiei ots-egin eta bataiatu umea. —Jesus, erantzun zuen arrek, etsi-eziñik; gogoan artu bear duzu gero, bataioa ez dala txantxetako gauza; bataioa, gauza sakaratu dala; bataioa... —Zer da ori don Kamilo? bataioa zer dan erakutsi nai didazu edo? Asmatu duenari berari erakutsi? Berriz esaten dizut makur aundi-aundia egin duzula; irudi egizu umetxo ori bat-batean iltzen dala; Paradisuan sartzen ezpada, zure errua izango da orduan. —Jauna, ez dezagan alperreko dramarik egin. Zer dala-ta il bear luke ume orrek? Arrosaren antza du, presko-presko ta zuri zuria... —Ori etzaio ajola, marmar egin zuen Kristo'k; tellaren bat buru-gaiñera erori, naiz gorputz ikarak usterik gutxienean arrapatu... hura bataiatzea duzu eginbearra, don Kamilo. —Eta onek, besoak altxaturik: —Baiña Jauna, pentsa zazu pixka bat: ume ori infernura zijoala bageneki ziur-ziur, amor eman genezake; baiñan, baliteke Paradisuan sartzea, naiz ta olako erremintaren semea izan; eta orduan Jauna, nola naiko duzu nik olako «erregalua» biali dezaizudan? Lenin izeneko bat nai ta naiez zuregana bialtzea alegia? Paradisuaren izen ona daukat gogoan, nik... —Paradisuaren izen ona nere egitekoa da, esan zuen Jesus'ek, garratz; gizaki onak izan ditezela, orra ni arduratzen naue-na; ortaz kanpo, berdin da Lenin deitua izan, naiz Bottone deitua izan. Ezer egitekotan, auxe sartu bear zenion buruan jende orreri, alegia, olako izen arraruak ume bati ipiñi ezkeri, istilluak eta trabak sortu dakizkiola gero, aundi egiten danean. —Ederki ba! erantzun zuen don Kamilok. Nik beti errua. Alegiñak egingo ditut ordea oker egiña zuzentzen. Itz oiek esan zitueneke, norbait sartu zan elizan. Pepone zan, umea besoetan zekarrela. Atea morroilloz itxi zuen, eta: —Enaiz emendik irtengo —esan zuen— nere semea bataiatua izango dan arte, nik aukeratutako izenarekin bataiatua. —Orra jauna, esan zuen aopean don Kamilok. Ikusten nolako jende klasea dan ori? Egin zak on... ostikoa artuko duk... —Jarri zaitez aren lekuan; aren postura konprenitzen saiatu bear dugu, onartzen ezpadugu ere. Don Kamilo'k ordea burua astindu zuen, etsi-gaitz. —Berriz ere diot —ojukatu zuen Peponek— ez naizela emendik aldenduko alik eta nere semea bataiatuko duzun arte, nere gogora bataiatu ere. Eta aurtxoa alki batean utzirik, txamarra erantzi, alkandoraren maukak jaso zituen eta don Kamilo'gana urbildu zan, bera jotzeko itxura gaiztoan. —Jesus! otoizkatu zuen onek, zuri nagokizu! Bidezkoa ba-derizkiozu

edozein gizonek zure apaizetatik bat indarka artzeari, egin bedi zure naia, baiña ez arritu ta ez errenkuratu gero, baldin alako batean norbaitek txekor bat ekarri ta bataiatzera beartzen ba-nau! Bein amor eman ezkeru, beti amor eman bear eta... —Bai noski. Baiña zuk bitartean konpreni-azi bear zenioke... —Eta berak muturjoka erasotzen banau? —Orduan artu itzazu muturrekoak, don Kamilo; burutu ta sufritu ukaldiak, nik bezelaxe. Don Kamilo'k, Peponeri buruz: —Ongi da, Pepone, esan zion; zure aurra bataiatua irtengo da emendik; ez ordea, zorigaiztoko izen oiekin. Ez iñola ere! —Don Kamilo —kurrunka egin zuen Peponek— gogoratu gero, sabela minberatuta dudala oraindik, gerratean eta mendian jo ninduen bala hura dala kausa; begira gero azpiko kolperik ematetik, edo-ta bestela alki bat artuko dut nik, eta... —Egon lasai, Pepone, danak ganbara aldean sartuko dizkizut. Eta au esanaz zartako bat galanta zuzendu zion belarri ondora.

Bata gizakote mardula bazan, bestea ez zan makala; besoak ere burnizkoak zituzten, eta orrela dinbi-danba alkar joka asi ziran bero bai bero, aideari txinpartak ateratzen zizkiotela. Ogei bat miñutuan gisa ontan, su ta gar eta ixillik aritu ondoren, onadon Kamilo'ren belarrietara eltzen dan boz bat, argi-argi onela esaten ziona: —Eup, don Kamilo! matraillean emaiok! Aldareko Kristo'ren boza zan. Baita don Kamilo'k eman, eta Pepone'k lur-jo zuen, patata-zaku baten antzera. Bertan bera gelditu zan amar bat miñutuan; gero jeiki, kotza igurtzi, txamarra jantzi, lepo-zapi gorriaren korapilloa txukundu, ta umetxoa jaso zuen. Don Kamilo zai zegokion ordurako, tente-potente, bataiontzi-ondoan, arkaitza bezin zut eta irme. Pepone urreratu zan astiro. —Zein izen jarriko diogu? apaizak galdetu. —Kamilo, Libero, Antonio, esan zuen besteak, ortz-artean. —Ori ez! Deitu dezagun Libero, Kamilo, Lenin... Bai, baita Lenin ere! Olako bi oiek, Kamilo bat erdian dutela, ez dira bat ere bildurgarriak eta!

Gero, elizkizuna bukatuta, don Kamilo aldare aurretik igaro zanean, Kristo'k irri-parrez onela esan zion: —Esan bearrrik ezta, don Kamilo, politika arazoetan ni baño maixu ohea zerala... —Baita muturreko-gauzetan ere, Jauna, erantzun zuen, serio-serio don Kamilo'k, kopetean zeukan txori aundi-aundi bat igurtzitzen zuen bitartean...

R. BOZAS-URRUTIA'K

itzulia.